

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФОРІЕНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті висвітлюються теоретико-методичні засади запровадження сучасних освітніх технологій в цілому, та зокрема інтерактивних методів щодо профорієнтаційної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: профорієнтація, професійне визначення, освітні технології, інтерактивні методи профорієнтації, профорієнтаційна робота в загальноосвітніх навчальних закладах.

Зміни в соціально-економічному, науково-технічному, демографічному, екологічному, соціокультурному середовищі українського суспільства з одного боку, та інтеграція України у світовий освітній простір з другого - вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти й організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці.

Національною стратегією розвитку освіти України на наступне десятиріччя визначено таку мету і пріоритетні напрями розвитку освіти, як "забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами на основі навчання упродовж життя" [3].

Згідно до означених стратегічних завдань щодо здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти в цілому та в загальній середній освіті зокрема, "необхідно забезпечити перебудову та оновлення змісту, форм і методів організації навчально-виховного процесу на засадах дитиноцентризму, особистісної орієнтації, компетентнісного підходу; підвищення ефективності навчально-виховного процесу на основі впровадження досягнень психолого-педагогічної науки, педагогічних інновацій, інформаційно-комунікаційних технологій; створення умов для диференціації навчання, посилення професійної орієнтації та допрофільної підготовки, забезпечення профільного навчання, індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учнів відповідно до їх особистісних потреб, інтересів та здібностей", так зазначено в Концепції профільного навчання у старшій школі [10].

Таким чином, сучасний розвиток системи освіти в означеному напрямі вимагає, на наш погляд, здійснення практикоорієнтованих психолого-педагогічних досліджень, з'ясування нових концептуально-методологічних підходів; розробку на основі компетентнісного підходу та норм психофізичного розвитку дитини педагогічних технологій, пов'язаних з діалогізацією навчання, гармонізуючим, здоров'язберезувальним навчанням стосовно усіх напрямів роботи загальноосвітнього закладу.

Не залишилася осторонь і організація профорієнтаційної роботи, метою якої є формування готовності самостійно й усвідомлено планувати, корегувати та

реалізовувати перспективи свого професійного, життєвого і особистісного розвитку.

У Доповіді Міжнародної комісії з освіти для XXI століття "Освіта – прихований скарб", на чолі з колишнім Головою Європейської комісії Жаком Делором відзначається та підкреслюється важливість чотирьох базових принципів, покладених в основу сучасної освіти, - вчитися жити, вчитися пізнавати, вчитися робити і вчитися співіснувати, підкреслено важливість середньої освіти, яка "повинна відігравати провідну роль у здобутті знань кожною молододу людиною і в розвитку суспільства", означено - "середня освіта - поворотний момент усього життя, який включає професійну орієнтацію" [4].

З цих положень можна зробити висновок, що соціальне замовлення не тільки українського суспільства, а й світового співтовариства вимагає перш за все молодь, здатну самостійно самовдосконалюватися - "людина має навчитися: пізнавати, тобто оволодівати інструментарієм, необхідним для розуміння того, що відбувається у світі; діяти таким чином, щоб здійснювати потрібні зміни у середовищі свого мешкання; жити в суспільстві, беручи участь в усіх видах людської діяльності" [4].

У зв'язку з цим, одним з найважливіших управлінських завдань не тільки української школи, а й сучасного українського суспільства в цілому є організація такої профорієнтаційної роботи, головною метою якої буде цілеспрямований, гармонійний розвиток особистості школяра як майбутнього громадянина та творчого конкурентоспроможного працівника, а це можливо тільки в умовах активізації позиції школяра на етапі самовизначення.

Слід визначити, що проблема активізації школярів у професійному самовизначенні є, перш за все, питанням розвитку їх як активних суб'єктів навчальної, трудової діяльності і спілкування. Перед всіма учасниками освітньо-виховного процесу у шкільному закладі – педагогами, психологом, менеджерами освіти, стоїть завдання активізувати самопізнання школярами своїх індивідуальних особливостей; розвивати функцію самооцінювання порівнюючи уявлення про самого себе з уявленнями про необхідний рівень розвитку професійно важливих якостей у бажаній діяльності; розвивати в учнів прагнення до саморозвитку. Крім того, важливо навчити школярів аналізувати ситуацію, що склалася в період вибору професії, і виділяти

умови сучасного середовища, ринку праці, що постійно змінюються.

Теоретичні та практичні напрацювання минулих років з проблем професійного самовизначення, професійного становлення хоча і можуть бути використані в якості вихідних, але в умовах сьогодення потребують нових підходів.

У зв'язку з цим назріла необхідність пошуку та більш ґрунтовного розгляду нових теоретико-методологічних підстав як професійного розвитку особистості в цілому, так і зокрема на стадії вибору професії оптантом - учнем загальноосвітнього закладу, що і зумовило мету нашого дослідження.

Теоретично-методологічне підґрунтя нашого дослідження становлять концепції акмеологічного підходу (А. О. Деркач, А. К. Маркова, Н. В. Кузьміна, О. О. Бодальов, М. П. Фетіскін та ін.); особистісно-діяльнісного підходу в навчанні і вихованні (Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, Л. І. Божович, А. В. Петровський, С. Л. Рубінштейн та ін.); компетентнісного підходу (В. О. Адольф, А. Л. Андрієв, І. О. Зимня, А. В. Хугорський, Равен Дж. та ін.), аксіологічного підходу (В. О. Сластьонін, М. Д. Нікандров, В. А. Кан-Калик, Є. М. Шиянов та ін.); концепції професійного розвитку особистості (К. О. Абульханова-Славська, О. Г. Асмолов, С. Г. Вершловський; А. О. Деркач, В. Г. Зазикін, Е. Ф. Зеєр, Е. Е. Симаюк, Є. О. Клімов, Н. В. Кузьміна, О. М. Леонтьєв, А. К. Маркова, Л. М. Мітіна, А. П. Реан, Є. І. Рогов, Д. І. Фельдштейн та ін.); концептуальні підходи до психолого-педагогічної підтримки особистості (О. Г. Асмолов, М. Р. Бітянова, І. В. Дубровіна, К. Роджерс, та ін.); ідеї суб'єкт-суб'єктного характеру спілкування і взаємодії (О. О. Бодальов, О. О. Леонтьєв, Л. А. Петровська, В. А. Кан-Калик та ін.); концепції психолого-педагогічного супроводу професійної орієнтації (М. С. Пряжніков, О. Ю. Пряжнікова, Г. В. Резапкіна, Л. М. Мітіна, Т. В. Чернікова, Є. О. Клімов, С. Н. Чистякова, І. Л. Соломін, М. О. Бендюков та ін.), педагогічних та профорієнтаційних технологій (Г. К. Селевко, А. О. Гін, А. П. Панфілова, О. І. Пометун, О. А. Фасоля, В. В. Гузєєв та ін.), інтерактивних методів педагогіки (С. С. Кашлев, Т. С. Паніна та ін.).

Огляд наукових даних, нове теоретичне осмислення проблеми припускає, на наш погляд, ретельну розробку і використання адекватних психодіагностичних методик, доцільних методичних блоків і в цілому новітніх сучасних педагогічних профорієнтаційних технологій індивідуальної і групової роботи зі старшокласниками та підлітками, що сприятиме правильному вибору професії.

У цьому контексті, Е. Ф. Зеєр підкреслював важливість та доленосність цього вибору для людини - "взаємодія людини зі світом професій визначає її біографію, додає її життю особистісний смисл, дозволяє реалізувати себе" [1].

Сьогодні профорієнтація розуміється як діяльність, спрямована на допомогу у виборі професії че-

рез організацію процесу визначення індивідом виду трудової діяльності, в якій він хоче себе проявити; надання консультаційної допомоги в усвідомленні ним нахилів та здібностей до цього виду діяльності; надання інформації про канали і засоби придбання знань, умінь і навичок для оволодіння професією.

В. Д. Дружинін визначає, що професійна орієнтація це система заходів щодо ознайомлення зі світом професій та сприяння у виборі професії.

Проте, згідно з визначенням Є. І. Головахи, професійний вибір – "це рішення, яке стосується лише найближчої життєвої перспективи школяра" та "не опосередкований віддаленими життєвими цілями", на відміну від професійного самовизначення.

Відомий дослідник проблем профорієнтації Є. О. Клімов стверджує що, професійне визначення це "важливий прояв психічного розвитку, формування себе як повноцінного учасника суспільства "виробників" чогось корисного, співтовариства професіоналів", воно "не зводиться до одномоментного акту вибору професії і не закінчується завершенням професійної підготовки за обраною спеціальністю, воно продовжується протягом всього професійного життя, за формулою "миль плюс все попереднє життя" [2].

Н. С. Пряжніков, слідом за Є. О. Клімовим, визначає сутність професійного визначення як пошук та знаходження особистісного в обраній, освоєваної, і вже виконуваній трудовій діяльності, а також - знаходження сенсу в самому процесі самовизначення [11].

Професійне самовизначення, за І. В. Шаповаленко, це багатовимірний і багатоступеневий процес, в якому відбувається виділення задач суспільства і формування індивідуального стилю життя, частиною якого є професійна діяльність.

І. С. Кон, цитуючи Д. Сьюпера (1953), визначає один з трьох етапів професійного самовизначення - третій етап, охоплює весь підлітковий та більшу частину юнацького віку, це етап попереднього вибору професії та процес формування індивідуального стилю життя, частиною якого є професійна діяльність.

Важливим, слід вважати, положення Н. А. Побірченко про те, що в педагогічній практиці доцільно виходити з розуміння головної стратегічної мети професійної орієнтації, якою є організація цілеспрямованого неперервного розвитку певного типу готовності – готовності до професійного самовизначення, головними компонентами якої, на думку вченої, є мотиваційний, пізнавально-інформаційний та рефлексивний компоненти. Ці компоненти потребують тривалого розвитку позитивного ставлення учнів до праці, до вивчення власного "Я", набуття рефлексивного самооцінювання взаємовідносності "Я" й обраної професії тощо [7].

Відштовхуючись від відомих теоретичних положень вікової психології Д. Б. Ельконіна, О. Н. Леонтьєва та ідей психічного розвитку Л. С. Виготського, доцільним, на наш погляд, буде розглянути період оптації (optatio - від лат. - бажання, вибір), як сензитивний період для профорієнтації та професійного самовизна-

чення. Визначимось з понятійним апаратом: "період оптації" (optatio - від лат. - бажання, вибір) - стадія підготовки до життя, до праці, свідомого і відповідального планування і вибору професійного шляху, відповідно, людина, що знаходиться в ситуації професійного самовизначення називається "оптантом".

Межі підліткового віку однозначно не визначені в психологічній літературі і залежать від уявлень дослідників про критерії, що лежать в основі психічного онтогенезу. Сучасні джерела відносять нижню межу підліткового віку до 10 років, виділяють молодший підлітковий вік (10, 11-14 років) і старший підлітковий вік (14-16). Більш часто у вітчизняній психології розглядають період оптації як період ранньої юності, 15-18 років.

Як зазначає Є. О. Клімов (1996) "оптація - це не стільки вказівка на вік", скільки ситуація вибору професії. В нашому дослідженні дотримуватимемося цього погляду.

Відомий український спеціаліст у галузі профорієнтації молоді Б. О. Федоришин вважає, що для досягнення профорієнтаційних цілей необхідний науково обґрунтований огляд особливостей особистості учнів. У зв'язку з цим, розглянемо взаємозв'язок професійної орієнтації з особливостями психічного розвитку особистості старшокласника.

Для розуміння механізму психічного розвитку юнака (старшокласника) – оптанта виділимо декілька категорій (за Л. С. Виготським), у рамках яких доцільно розглянути становлення його особистості: соціальна ситуація розвитку - ситуація вибору професії та вибору життєвого шляху в цілому; провідна діяльність - навчально-професійна (за Д. Б. Ельконіним, О. М. Леонтьєвим), професійне самовизначення (за І. В. Дубровіною); криза розвитку, яка є основним механізмом розвитку особистості – криза ідентичності, позитивним виходом з якої є життєве самовизначення, розвиток тимчасової перспективи – планів на майбутнє, самовизначення "Яким бути?", "Ким бути?" (за Е. Еріксоном); психологічне новоутворення, яке є провідним для процесу всього розвитку особистості - попереднє самовизначення, побудова життєвих планів на майбутнє.

На думку, Е. Ф. Зеєра, професійне самовизначення особистості починається у віці 14-16 років з формування певних професійних намірів, а у віці 16-17 років, як правило, обирається варіант продовження навчання, орієнтованого на певне професійне поле, а не на конкретну професію. Переживання кризи, рефлексія своїх можливостей призводять до корекції професійних намірів, вносяться корективи в "Я-концепцію", яка вже в цьому віці сформувалася.

Вважаємо за доцільне, розкрити деякі особливості розвитку особистості старшокласників, які, на наш погляд, визначають та спрямовують професійний вибір, професійне самовизначення, особистісне самовизначення та життєвий план. За І. В. Шаповаленко, життєвий план - широке поняття, яке охоплює всю сферу особистісного самовизначення (род занять,

стиль життя, рівень домагань, рівень доходів тощо).

Відомий український науковець В. В. Рибалка у своєму дослідженні особистісного підходу у профільному навчанні старшокласників розкриває сутність поняття "психологічна структура особистості" як важливого аспекту системної характеристики особистості, як складної соціально-психолого-індивідуальної за своєю природою системи з певними властивостями, що постійно розвивається і реалізується в діяльності та спілкуванні [12].

Таким чином, резюмує науковець, віковим періодам життєвого шляху особистості відповідає ряд загально психологічних функцій, процесів, якостей особистості.

З цих положень випливає висновок, що навчально-виховна робота в початковому закладі має орієнтуватися на особистість в цілому, як у загальнопсихологічному, так і в профільному аспектах.

Відповідно з вищезначеним, можна стверджувати, що сучасна профорієнтаційна робота в загальноосвітньому навчальному закладі базується на принципах гуманістичного підходу в освітньому просторі, принципах "дитиноцентризму", особистісно-орієнтованої спрямованості, але реалізація гуманістичних принципів профорієнтаційної роботи неможлива без опори на аксіологічний підхід, який дозволяє розглядати процес профорієнтації як засіб формування системи цінностей школярів, де особистість і здоров'я учня - цінність, яка потребує збереження і розвитку.

Метою гуманітарної освіти, як відомо, є не лише передача майбутньому спеціалісту сукупності знань, умінь і навичок в певній сфері, а й розвиток світогляду, міждисциплінарного чуття, здатності до прийняття індивідуальних креативних рішень, до самоосвіти, а також формування гуманістичних цінностей – комплексу компетентностей сучасної людини. Таким чином, спираючись на дослідження Н. С. Побірченко, можна зробити висновок, що ідея всебічної підготовки й виховання індивіда не лише як спеціаліста, професіонала своєї справи, а і як особистості, члена колективу й соціуму є основою компетентнісного підходу, що є гуманітарним у своїй основі [8].

У зв'язку з цим перед менеджерами освіти, педагогами, психологами постають завдання створення таких психолого-педагогічних умов супроводу профорієнтаційної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі, які будуть відповідати новому сучасному погляду на профорієнтаційну роботу в умовах навчального закладу, сучасним потребам як освітнього простору, так і ринку праці держави.

А це потребує, на наш погляд, перш за все, ретельного добору адекватного психодіагностичного інструментарію, розробки і створення новітніх сучасних освітніх технологій, пошуку сучасних педагогічних методів і форм, а найбільш доцільним слід вважати такі форми й методи, які актуалізують усю структуру особистості старшокласника - інтерактивних методів профорієнтації, організації різних видів творчої само-

діяльності учнів, спрямованих як на зовнішній предметний об'єктивний світ, так і у внутрішній суб'єктивний план власної особистості школярів.

Вважаємо доцільним, дати визначення освітньої технології за М. Я. Віленським, на яке ми будемо в подальшому спиратися. Вчений визначає технологію навчання, як закономірну педагогічну діяльність, що реалізує науково обгрунтований проект дидактичного процесу і володіє більш високим ступенем ефективності, надійності і гарантованості результату, ніж при застосуванні освітніх традиційних моделей.

А. П. Панфілова зауважує, що навчання за допомогою традиційних технологій не дозволяє розвинути ключові, базові компетентності, та рекомендує впроваджувати сучасні інтенсивні технології у процес навчання, аргументуючи це тим, що по-перше, в сучасному світі більшість знань систематично застарівають і вимагають оновлення, по-друге, випускник не може бути впевненим в майбутньому або в стабільності сьогоднішнього становища. "Сьогодні багато вчених стабільність інтерпретують як стагнацію, а не як стійкість, рівноваженість", - визначає вчена [6].

Значний внесок в систематизацію освітніх технологій зробив відомий вчений Г. К. Селевко. Він вважає, що у психолого-педагогічному плані основні тенденції вдосконалення освітніх технологій характеризуються переходом від освіти як трансляції до освіти як діалогу з культурою; від навчання як функції запам'ятовування до навчання як процесу розумового розвитку, що дозволяє використовувати засвоєне; від чисто асоціативної, статичної моделі знань до динамічно структурованих систем розумових дій, до компетентністних характеристик особистості; від орієнтації на усередненого учня до диференційованих, профільних та індивідуалізованих програм навчання; від зовнішньої мотивації навчання до внутрішніх мотивів самовдосконалення; від дисциплінарно-знаннєвої і примусово-нормативної домінанти освіти до домінанти саморозвитку, самобудови і самовдосконалення дитини [13].

Огляд сучасних наукових даних свідчить про те, що все частіше вченими використовується замість терміна навчання термін вчення (learning англ. - вивчення, пізнання, навчання, вчення, ерудиція).

Сьогодні вчити потрібно співпраці, партнерській взаємодії, умінню працювати в команді, колективному прийняттю рішень, умінню швидко встановлювати контакти і вести переговори, умінням здійснювати презентацію і самопрезентацію, формувати імідж, швидко перелаштовуватися у зв'язку з вимогами, які ретельно змінюються – комплекс цих компетентностей визначають як метанавички, визначають сучасні дослідники. Формування метанавичок сучасні вчені розглядають як основний інструмент генеративного навчання. Володіння метанавичками дозволяє індивідам і групам управляти своїми базовими навичками в умовах непередбачених обставин, вони, як правило, не мають відношення до професійної спеціалізації, але дозволяють тим, хто ними оволодів, адаптувати наявні в них знан-

ня до нових обставин, нових цілей і завдань.

Е. Ф. Зеєр визначає, що знання та уміння переходять, трансформуються в ранг тактичних освітніх одиниць, а компетентності, компетенції та метапрофесійні якості стають стратегічними поняттями та розуміннями оновлення професійної освіти. "Такі конструкти широкого радіусу дії", за Е. Ф. Зеєр, мають практико-орієнтовану, діяльнісну спрямованість, вони забезпечують конкурентоспроможність працівника [1].

Ідея навчання через дію не нова, вона була запропонована ще в 1971 році Маком Педлером. Але досі існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання, інтерактивної технології, інтерактивної методики тощо. Термін "інтерактивний" розкривається через поняття "взаємодіючий".

С. Г. Крамаренко розкриває сутність поняття, як здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, це перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня.

За О. І. Пометун та Л. В. Пироженко, сутність інтерактивного навчання це навчальний процес, який відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів, як співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) [9].

Ми схилиємося до визначення А. П. Панфілової, яка розглядає інтерактивні технології, як навчальні та розвиваючі особистість, побудовані на цілеспрямованій і, для досягнення цілей, спеціально організованій груповій та міжгруповій діяльності, "зворотного зв'язку" між всіма її учасниками для досягнення взаєморозуміння, корекції навчального і розвиваючого процесу, індивідуального стилю спілкування, рефлексивного аналізу або дебрінгу ("тут" і "зараз") [6].

Наукове вивчення проблеми впровадження сучасних освітніх інтерактивних технологій в педагогічний процес в цілому, та в профорієнтаційній роботі в навчальному закладі зокрема, визначило, що впровадження вищеозначених технологій має позитивний ефект та результат, який доцільно визначити: метанавички розвиваються тільки при використанні інтенсивних інтерактивних технологій навчання; при інтерактивній взаємодії найбоязкіші, сором'язливі учні, як правило, стають активними учасниками ігор та вправ, та вносять свій внесок у вирішення колективних завдань; можливість звільнитися, позбутися поведінкових шаблонів і стереотипних способів поведінки, які не ефективні в умовах швидко мінливої сучасності; можливість учням перейти від пасивного споживання інформації до активної участі в процесі пізнання, інтерактивні методи дозволяють різко збільшити процент засвоєння поданого матеріалу.

Зарубіжні дослідники Національного тренінгового центру у США, штаті Меріленд у 80-х роках ХХ століття, вивчаючи вплив інтерактивних методів на засвоєння матеріалу результати дослідження відобразили у виді "Піраміди навчання", з якої видно, що

найменший відсоток засвоєння мають пасивні методики (лекція - 5%, читання - 10%), а найбільший - інтерактивні (дискусійні групи - 50%, практика через дію - 75%, навчання інших, або негайне застосування - 90%). Тут доречно навести прислів'я китайського філософа Конфуція: "Скажи мені, і я забуду. Покажи мені, і я запам'ятаю. Дозволь мені зробити це, і це стане моїм назавжди".

Менеджерам освіти, як управлінцям, педагогам буде важливим використання контролю за ефективністю інтерактивних технологій у процесі профорієнтаційної діяльності навчального закладу у вигляді нижчеозначеної методики.

При впровадженні інтенсивних технологій важливо визначити прогрес, досягнутий учасниками заняття в кінці навчання і співвіднести успіхи з цілями курсу. Зарубіжні фахівці використовують у практиці навчання ігровими технологіями формат цілей ABCD: Auditore (A) – хто члени навчальної групи; Behavior (B) – яка поведінка, розвиток яких вмінь і навичок є метою заняття; Condichion (C) – які умови проведення заняття; Degree (D) - яким повинен бути рівень досягнень, результатів навчання, зазначає А. П. Панфілова [6].

У контексті визначення технології навчання за Т. С. Паніною, де освітня технологія – це сукупність форм, методів, прийомів, засобів, що дозволяють досягти запланованих результатів, усі вищезазначені цілі інтенсивних інтерактивних технологій найкраще реалізовувати в різноманітних формах, з використанням різноманітних методів, прийомів та засобів [5].

Таким чином, на основі аналізу теоретико-емпіричної літератури з обраної тематики дослідження, можна, на наш погляд, зробити висновки, що одним з пріоритетних напрямів сучасного українського суспільства в цілому, та освіти зокрема, є розвиток системи професійної орієнтації випускників середніх

шкіл, яка б сприяла формуванню професійного самовизначення відповідно до їх бажань, здібностей, індивідуальних особливостей, а також з урахуванням поточних особливостей соціокультурного та економічного розвитку нашого суспільства, що визначає перед менеджерами освіти, педагогічними працівниками, психологами актуальні завдання створення таких психолого-педагогічних умов супроводу профорієнтаційної роботи, які будуть відповідати запитам сьогодення; науково-теоретичним підґрунтям оновлення змісту як освіти в цілому, так і профорієнтаційної діяльності в навчальному закладі є компетентнісний підхід на засадах дитиноцентризму та особистісної орієнтації, що потребує забезпечення відповідною методологією і практикою розробки та оптимального використання засобів новітніх сучасних технологій. Найбільш доцільним, на наш погляд, слід вважати використання інтерактивних методів профорієнтації, організації різних видів творчої самодіяльності учнів, спрямованих як назовні, у предметний об'єктивний світ, так і у внутрішній суб'єктивний план власної особистості школярів, форм й методів, які актуалізують всю структуру особистості старшокласника, сприяють формуванню відповідальності в учня за свій професійний та життєвий вибір, особистісне ставлення до майбутнього; навчання життєвим навичкам, набуття знання в певній сфері, а також вироблення вмінь та навичок їх використання, доступних віковим можливостям учнів.

Освітня технологія вимагає діагностичного цілеутворення та об'єктивного контролю якості педагогічного процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів, тому перспективним вважаємо, подальшу розробку доцільних програм та методичних рекомендацій щодо застосування сучасних освітніх технологій в цілому, та інтерактивних методів зокрема в профорієнтаційній роботі загальноосвітнього навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеер Э. Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов / Э. Ф. Зеер. – М.: Академический проект Фонд Мир, 2005. – 336 с.

2. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. [Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Е. А. Климов. – М.: Издательский центр "Академия", 2004. – 304 с.

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. [Електронний ресурс] // www.mon.gov.ua.

4. Образование: сокрытое сокровище (Learning: The Treasure Within). Основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века. МОО ВПП ЮНЕСКО "Информация для всех", 2007 г. [Електронний ресурс] // www.unesco.org.

5. Панина Т. С., Вавилова Л. Н. Современные способы активизации обучения / Панина Т. С., Вавилова Л. Н. – [4-е изд., стер.] – М., 2008. – 176 с.

6. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии: Активное обучение : учеб. пособие

для студ. высш. учеб. заведений / А.П. Панфилова. — М. : Издательский центр "Академия", 2009. - 192 с.

7. Побірченко Н. А., Марченко І. Б. Організаційно-психологічні умови професійної орієнтації в загальноосвітній школі // Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології. 2009. – Випуск 6. – Частина 2. – С. 175-185.

8. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект / Побірченко Н. С. // Освіта та педагогічна наука. – № 3 (152). – 2012. – С. 24-31.

9. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / Пометун О. І., Пироженко Л. В. – К., 2003. – 142 с.

10. Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі. Наказ МОН № 854 від 11.09.09 року. [Електронний ресурс] // <http://osvita.ua>.

11. Пряжников Н. С. Активные методы профессионального самоопределения: [Учебное пособие] /

Пряжников Н. С. — М.: МГППИ, 2001. — 88 с.

12. Рибалка В.В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників: [монографія] / В.В. Рибалка. — Київ: Деміур, 1998. — 160 с.

13. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. / Селевко Г. К. — Т. 1. — М.: НИИ школьных технологий, 2006. — 816 с. (Серия "Энциклопедия образовательных технологий").

14. Триллинг Б., Фадель Ч. Навыки 21 века: обучение для жизни в наше время / Б. Триллинг, Ч. Фадель. — Сан-Франциско, Калифорния. Jossey-Bass, 2009. — 240 с.

1. Електронний ресурс www.mon.gov.ua

2. Електронний ресурс <http://osvita.ua>

3. Електронний ресурс www.unesco.org

Подано до редакції 04.02.13